

Q. B. V.

DISSERTATIO CHRONOLOGICO-PHILOLOGICA
DE

**ANNIS ACHAZIÆ,
PARENTE SUO**

ÆTATE

NON MAJORIS,

Ad 2. Chron. XXII: 2. 2. Chr. XXI. 5. 20. &
2. Reg. VIII: 26.

QUAM,

*Suffragantē Ampliff. Facult. Philosoph. in Illustri
Acad. Aboënsi,*

PRÆSIDE,

VIRO AMPLISSIMO atq; CELEBERRIMO,

**DN. CAROLO ABRAH.
CLEWBERG,**

L. L. O. O. & Græc. PROFESS. Reg. & Ord.

Publicæ bonorum censuræ modeste submittit

OLAVUS WESTZYNTHIUS, *Joh. Fil.*

OSTROBOTNIENSIS,

Ad diem IX. Febr. Anni MDCCLIV.

L. H. Q. S.

ABOË, Impressit Direct. & Typog. Reg. M. Duc. Fia-
land, JACOB MERCKELL.

VIRO Summe Reverendo atque Amplissimo,

**D^N. GABRIELI
FORTELIO,**

S. S. Theologiæ Doctōri Consummatissimo, Ecclesiarum, quæ Borgœ Deo colliguntur, Antistiti Gravissimo, Diœceseos ejusdem Archi-Præposito Adcuratissimo, Confessorii Adfessori Primario Æquissimo, Mæcenati Maximo, ob arctum sanguinis nexum Avunculi nomine ad cineres colendo, devenerando.

P*rimitiæ studiorum, qualia fovere valuit adolescentia omni spe & fulcro destituta, non ex more, verum ex obligatione eaque summa, TIBI, VIR Summe reverende, humillima mente sacra constituuntur. Secrevit TE, atque superstitem voluit Providentia eterna in decus, de quo, specialiōri titulo, congratulatur sibi universa cognatio. Ex hac, ego, non solus, gratiam apud TE, inter nostros mortales longe rarissimam, memet dudum meminī expertum. Cui ergo potiori quam TIBI jure, erigendum unicum bocce, quod valeo, venerationis ac gratitudinis publicum monumentum? Accipias illud, intensissima submissione obtestor, Summe Reverende Avuncule, gratia solita, & erigentis pietati respondente. Prius aërem spirare desinam, quam pro TUO perenni flore Summum Numen ardentissimis defatigare precibus. Benedicat TIBI Deus, & sub tot, tantisque quibus premeris quotidie oneribus, vegetas novasque in dies singulos largiatur vires! Sero illucescat dies, quo TE Respublica, Ecclesia, Familia Amplissima, cognatio & clientes desiderent!*

SUMME REVERENDI AVUNCUL.

devotissimus cliens

OLAVUS WESTZYNTHIUS.

VIRIS Admodum Reverendis atque Praeclarissimis,

Dn. Mag. JOHANNI FORTELIO,

Antistiti Helsingforsensium longe meritissimo, & adjacentis districtus Praeposito Gravissimo, Patrono, Avunculi nomine, jugi reverentia ad rogam usque colendo, fuspiciendo,

Dn. JOHANNI ALTAN,

Ecclesiarum Lohtoensium Antistiti longe meritissimo, & contractus adjacentis Praeposito adcuratissimo, Patrono ac Benefactori, jugi pietate & zelo atatem devenerando.

Dn. Mag. ABRAHAMO ROERING,

Ecclesiarum, quae in Stor-Lojo Deo colliguntur, Pastori longe meritissimo, nec non contractus vicini Praeposito Adcuratissimo, Patrono, Evergetae & Consobrino, Avunculi nomine, omni venerationis & pietatis cultu ad cineres prosequendo.

Patiamini, Patroni & Avunculi Benignissimi, humillimus obtestor, ut exeat jam, & indicio qualicumque semet prodatur latens in VOS veneratio & pietas. Devolvitur eo fine ad Aram Vestrae Benivolentiae specimen hocce levidense. Adspicite, obsecro, illud serena fronte, meque in posterum immerito Vestro favore beare ne dedignamini. Vivatis, Patroni & Avunculi, vigeatis & floreatis ad ultimos mortalitatis terminos! Sic habebunt, de quo tetentur, Patria, Ecclesia, Familia Vestra Nobilissima, cognatae & clientes.

Admodum Reverendorum NOMINUM VESTRORUM

humillimus cliens,

O. WESTZYNTHIUS.

Plurimum Reverendo atque Praclarissimo;

Dn. Mag. JOHANNI SALMENIO,
Pastori in Calajoki meritissimo, Fautori propensissimo, qua
par est veneratione semper prosequendo.

Plurimum Reverendo atque Praclarissimo,

Dn. JACOBO CHYDENIO,
Pastori Ecclesiarum Gamle-Carlebyensium meritissimo, Fauto-
ri omni observantia atatem colendo.

Plurimum Reverendo atque Praclarissimo,

Dn. Mag. PETRO NICOLAO MATHESIO,
Ecclesiarum, quæ in Pyhäjoki Deo colliguntur, Pastori meritis-
simo, Fautori singulari, pio zelo ad cineres colendo,
devenerando.

Plurimum Reverendo atque Praclarissimo,

Dn. MATTHIÆ PAZELIÖ,
Pastori in Kelviä meritissimo, Fautori certissimo, nullo non
tempore colendo, suscipiendo.

Plurimum Reverendo atque Praclarissimo,

Dn. Mag. JACOBO FALANDER,
Pastori in Carlö meritissimo, Fautori & Consanguineo pro-
pensissimo, omni honoris cultu prosequendo.

Vobis, Fautores, Avunculi & Consanguineæ Benignissimi,
obsides qualescunque venerabundæ, ac pro multifario fa-
cum fidißima omnigenæ atque perennis

NOMINUM

humillimus
OLAVUS

Plurimum Reverendo atque Praclarissimo,

Dn. ERICO FORTELIO,

Pastori in Sastmola meritissimo, Fautori, Avunculi loco, omni pietatis & venerationis cultu atatem prosequendo.

Plurimum Reverendo atque Praclarissimo,

Dn. Mag. JACOBO GARVOLIO,

Pastori in Sijcajoki meritissimo, Fautori, jugi reverentia colendo, suscipiendo.

Plurimum Reverendo atque Praclarissimo,

Dn. Mag. GUSTAVO JUSLENIO,

Pastori in Cronoby meritissimo, Fautori Exoptatissimo, certissimo, nullo non tempore devenerando.

Plurimum Reverendo atque Praclarissimo,

Dn. Mag. HENRICO WALLENBORG,

Pastori in Lillkyro meritissimo, Fautori, ob jura affinitatis, Avunculi nomine perpetim devenerando.

Spectatissimo atque Consultissimo,

Dn. LAURENTIO JOH. BRUNELL,

Pratori ditionis Australis Uloburgensis prudentissimo, Fautori singulari, ea, qua par est, pietate perpetim prosequendo.

Exoptatissimi, meditationes haece Chronologico-Philologicas, in vore, multifariis in se collatis beneficiis gratissima mentis, felicitatis adprecazione, dat dicat, & dedicat

VESTRORUM

cultor

WESTZYNTHIUS.

Sacellanen i Calajoki, Sieri,
Ärewördige och Högwällärde
Herr ABRAHAM
FORTELIUS,

Mine Högtärade Cousiner.

Sacellanen i Paldamo,
Ärewördige och Höglärde
Herr Mag. ISAAC
FORTELIUS,

Råd-och Handelsmannen i Gamle-Car-
leby,
Högachtad

Herr JACOB WEWILIUS,
Min Synnerlige Gynnare.

Handelsmannen i Gamle-Carleby,
Högachtad
Herr ZACHARIAS
WALDING,
Min Synnerlige Gynnare.

Sacellanen i Kelviå,
Ärewördige och Högwällärde
Herr MARTIN LAURIN,
Min Högtärade Käre Sväger.

Sacellanen i Calajoki, Ylivieska,
Ärewördige och Högwällärde
Herr MAGNUS
WESTZYNTHIUS,
Min Kärälskelige Broder.

Wälkommen dag, som äntlig
gier
Ett sinne, luft och öpning mer
Ar gå i dag, och werlden wisa
Hyad länge stått i mörcker qvar,
Och i sin trängsel knappast har
Af enrums - prof sig kunnat
prisa.

Herrar, Eder godhets lott
Jag nutit, ei i almänt mått,
Befynnerlig Er ynneft warit.
Er ömhet, mine Bröder kär?
Om Högden sin sielf witne bär;
Nog späd, i mångt, jag den
erfarit.

Ty ha'an nu här, jag wördsamf ber,
Offentlig tack af tienar'n Er.

Er offras detta wärcket ringa.

Förr ses mitt stoft förutan siäl,

Än jag förgäter för Ert wäl

Ett hett begär til högden swinga.

Mine Herrars och Bröders

börsamste tjenare,
O. WESTZYNTHIUS.

§. I.

Non heri primum, aut nudius tertius, observatum ab iis, quibus licuit Sacros adire Fontes, Chronicorum libros variis difficultatibus laborare, & quidem satis impeditis. Iis tollendis, locisque conciliandis inter se

pugnantibus, operam dederunt multi. Quam fuerint Judæi in componendis Scripturis Sacris religiosi, si id ageretur, pluribus probari posset. Id certe vel ex hac eorum regula hermeneutica adparere judicat Hottingerus, qua nimirum, si duo versus sibi invicem contradicant, suspendere jubent iudicium tamdiu עד שיבוא הכתוב השלישי ויכריע מנוחה *i. e. donec venerit locus tertius, & preponderet inter eos.* (a)

Quantum operæ huic conciliationi impenderit cordatiores Christianorum, res est notissima. Sed nec defuerunt, qui vel pruritu quodam critico acti, vel iniquiori in Scripturas animo, ὑπεβίβασιν δια-

λέωνες, in fontium puritatem debacchari non dubitarunt, quam primum ἐναντιοφάνεια in Biblicis ipsis occurrit. Præ ceteris locis, copiosam aliis cavillandi materiem, aliis multum negotii dedit 2 Chron. cap. XXII: v. 2. coll. 2. Reg. cap. VIII. v. 26. Nodum heic occurrentem, ab Aug. Pfeiffero intactum, tanto licet vindice dignum, nos speciminis Academici loco aliquid edituri, F. D. solvendum elegimus. Eorum autem, initio proterviam vel imprudentiam reprimere conabimur, qui fontium hoc loco corruptionem admittunt: deinceps, excussis variorum difficultatem hanc tollendi modis, eum, qui nobis arriserit, qua decet modestia, subjecturi iudicio Candidi Lectoris, cujus favori & æquanimitati nosmet ipsos, ut & innoxios hosce conatus, reverenter ac officiose commendamus.

(a) *Hotting. Thes. Philol. p. 230.*

§. II.

Verba textus Hebræi 2 Chron. XXII: v. 2. ita leguntur; בן ארבעים ושנים שנה אחיהו במלכו ושנה אחת מלך בירושלם ושם אמו עמליהו בת עמר*i. e.* Filius quadraginta & duorum annorum (erat) "Achazia cum regnaret, & annum unum regnavit in "Jerusalem: & nomen matris ejus Athalia (quæ erat) filia Omri. His verhis videtur perhiberi, idq; diserte satis, quadraginta duos annos natum Achaziam, cum regni habenas adgrederetur. Quæ adfertio primum illo premitur incommodo, quod sic statuatur filius patre duobus annis senior. Constat enim e 2. Reg. VIII: v.

17. Joramum, Achaziae patrem, coepisse regnare anno aetatis XXXII: & summæ rerum præfuisse annos tantum octo. Hos si in summam collegeris, annos habebis quadraginta, quibus elapsis, pater duobus filio junior, ipsi successori reliquit imperium. Sed & altero incommodo eadem laborat adsertio, Achaziae nimirum aetas, cum regno admoveretur, 2. Reg. VIII. v. 26. non quadraginta duobus, ut hoc loco, sed viginti duobus annis tantum, expresse definitur. Hæc est loci allati cum aliis pugna, hæc difficultates, quæ toties ingenia torserunt interpretum. Quorum plerique de variis modis nodum durissimum solvendi, tueri solliciti. Nonnulli secandum potius arbitrati, textui dicam corruptelæ scribere sunt ausi.

§. III.

Spinozam etiam hunc nodum Scripturæ auctoritati obijcere, non miramur. Nec magis, eandem Whistonum inflare tibiam, qui telis, Spinozæ e pharetra depromtis, pugnare plerumque solet. Nec insolens, L. Capellum, Grotium, Clericum, eorumque affectas, corruptos & hoc loco clamitare fontes. His enim familiare, quavis data occasione, Sacri Codicis integritatem laceffere, ita vt & nulla vrgente necessitate, sana ac integra loca temere vitata esse contendant. Mirari autem conuenit, Vitringam, Huetium, aliosque viros a petulantia critica magis alienos, pedibus in eandem ivisse sententiam. Sic Campegius Vitringa, Vir doctissimus, sibi aliisque persuadet, fieri potuisse, vt numeri aliqui, in Historia Chronico-
rum,

rum, quæ dicitur, a librariis fuerint corrupti. (a) “Discrepantiæ, ait Huetius, inter hos, nimirum Chronicorum & Regum libros, fere oriuntur ex depravatis Ebraici exemplaris lectionibus. Cujus modi illud est, quod profert Philotophus Theologo-Politicus II. Paral. XXII: 2. Et, paucis interjectis, hoc addit; Facilis est conjectura, lapsum hic esse, in pingenda numeri nota, librarium, ut alias sæpe contingit, & pro γ notatum δ & quæ sequuntur.” (b) Sed evanescet etiam eadem facilitate istud Huetii pigmentum. Quis enim probaverit, non longe recentius esse hoc scripturæ compendium, quo numeri litteris signantur, quam ut ad Librorum Sacrorum originem adsurgat? Vnde constat, illis quibus talia placent, vel hunc, vel alium V. Test. locum, non dictionibus, sed numericis tantum notis, a Sacris Auctoribus, vel antiquis librariis scriptum fuisse? Qui sunt vetusti illi & sacri codices, qui fidem ea de re nobis, contra infinita MS:ta exemplaria, faciant, & signandis numeris non integras voces, sed notas adhibeant? (c)

(a) *Hypotyp. Hist. S. p. 67.* (b) *Dem. Evangel. p. m. 307.*
 (c) *Vid. Michaël. præfat. ad not. ubi, in 1. libr. Chronic. p. m. 255.*

§. IV.

Ast, inquis, eo tamen inclinare videtur, ut librarii lapsum heic agnoscat & ipse B. Sal. Glassius, strenuus ille puritatis fontium adsertor, his verbis; „Nos non immerito inexplicabilem hanc esse quæstionem cum Hieronymo arbitramur: sique locus iste mendo

do forsan obnoxius esset, & nulla conciliationis de-
 bitæ dari posset ratio commoda, ad illud confugi-
 mus ultimo, quod supra ad locum Num. III. v. 39.
 resp. 2. fuit monitum, ac repetimus adductam ibi
 similitudinem, leviter inflexam; ut in vivam aqua-
 rum scaturiginem incidens lapillus, ipsam propterea
 coinquinatam non reddit; ita, multo minus, di-
 ctionis unius in textu Hebræo immutatio, (cujus
 exacta satis ratio dari nequit) fontem divinum co-
 inquinatum & impurum constituit. (a) Et nos qui-
 dem Glassio, aliisque piis viris, & in Fontes Sacros
 non iniquis, hanc adsertionem nec vitio verti debe-
 re existimamus. In primis, cum & ipse suo exem-
 plo doceat, quod nos quoque contendimus, ægre,
 & non nisi post tentata omnia leniora remedia, eo
 esse deveniendum. Nec enim serra aut securi tra-
 ctanda sunt nobilis hujus corporis membra, quam-
 diu malagmatis sanari possunt. Interim tamen, quem-
 admodum alioquin facillima etiam cuivis rustico foret
 locorum inter se pugnantium conciliatio, mendo so-
 lummodo in uno eorum admisso; ita periculo omni-
 no non caret, si vel minima in unico quoque loco
 concedatur corruptela. Pie admodum monet Petrus
 Martyr; occurrunt sæpe obscura loca in iis chrono-
 logiis, ad quæ concilianda non eo confugiendum
 puto, ut dicamus Codicem Sacrum mendosum. Nam
 Deus, qui pro sua misericordia, voluit divinas lit-
 teras nobis conservatas, eas etiam integras, non cor-
 ruptas concessit. Quamobrem, si quando quoad nu-
 merum annorum nos explicare minime valemus,
 faten-

“fatenda est ignorantia qua laboramus. Et attendendum, Sacras litteras quandoque tam concisè loqui, “ut non facile adpareat, unde supputatio incipienda sit. “Maneat itaque Scriptura incorrupta, quæ si labefactetur in uno aut altero loco, in aliis quoque suspecta erit. (b) Sequatur igitur hoc consilium quivis pius & prudens interpres, & ignorantiam potius, aliis tentatis omnibus se expediendi viis, lubens & ingenue fateatur, quam minimam admittat mendam. Quid enim inde periculi aut damni? Certe nihil. Manebunt fortasse semper in Scripturis difficultates, quibus tollendis impares se fateri necesse habebunt etiam maximi polyhistores. Nos autem eo lubentius in præsentì hocce instituto salutare monitum sequi conabimur, quo magis tenuitatis nostræ sumus conscii, & probe memores, de iis, quæ nos ignoramus, ingentia conscribi posse volumina. Quod tamen non impedit, quo minus in antecessum aliorum ad hunc solvendum nodum tentamina breviter enarremus, ut sic appareat, non esse de ejus solutione desperandum.

(a) *Philol. Sacr.* L. 1. *Tract.* 1. p. m. 12. (b) *in comment ad 2. Reg. VIII: 17. p. 259.*

§. V.

CONspectum illa primo subeat opinio, Hieronymo quæ arrisit, Kimchio, Abarbaneli, Luthero (a) Buxtorffio, (b) Schmidio (c) Majo, (d) aliisque. His nimirum placet, 2. Reg. VIII. 26. innui, Achaziam anno ætatis suæ XXII. ab avo & patre datum decla-

declaratumque regni successorem. Tempus autem quo patri mortuo revera successit idem Achazias, i. e. annum ejus XLII. exprimi volunt 2.Chron. XXII: 2. Ne vero pater, anno XL. mortuus, (e) filiumque nactus successorem, annos natum quadraginta duos, eodem, hoc modo junior, annis duobus fiat: integros viginti annos ætati patris adjiciendos arbitrantur. Porro, octo illos imperii annos, quos patri Joramō tribuit Sacer Codex (f) eos esse putant, quibus feliciter res suas gessit, כחזקו *in fortitudine sua*, ut loquitur Kimchius. Anni reliqui vitæ Joramī XX. quod inglorius eos transegerit, cum in manum Arabum, morbumque incidisset, ex horum mente, non patri, sed filio Achaziæ adnumerantur. Hic igitur, inde ab anno ætatis suæ XXII. supponitur parentis sustinuisse vices, donec patri post annos XX, mortuo, ejus sexagesimo, quadagesimo secundo suæ ætatis anno, succederet. Sed quo minus hæc admitti queat hypothesis, quatuor obstare videntur rationes. I:○ Quod constanter, ubi de annis imperii Joramī sermo est, octo tantum annis imperasse dicatur, idque tribus locis, 2. Reg. VIII. 17. 2.Chron. XXI: 5. & 20. II:○ constat e 2. Chron. XXI. 5. sub octo annis imperii, annos quoque illos inglorios contineri, cum ambularet בלא חטרה *absque desiderio*, i. e. absque civium applausu. III:○ Spatium illud infelicis imperii, morbique, annis non XX, sed duobus, in Epistola Eliæ ad Joramum, definitur, 2. Chron XXI: v. 15, 19. IV:○ Regum Judæ Chronologia, ejusque cum Israëlicorum συστημα plurimum turbatur.

(a) T. W. Lat. Jen. fol. 722. (b) Anticrit. p. 411. (c) Obs. ad 2. Reg. VIII: 26. (d) Occur. Temp. p. 869. (e) 2. Chron. XXI, 5, 20. (f) loc. cit.

§. VI.

ALii, hoc loco, phrasin, *Filius quadraginta duorum erat Achazia dum regnaret*, exponunt, regnum ejus duravit usque ad quadragesimum secundum ætatis ejus annum: vel sic; anni 42. exacti erant in regno Achaziæ, inde a nativitate ejus, priusquam legitimus successor, qui cum auctoritate regnum administraret, ei daretur Joaschus filius. coll. I. Sam. XIII: 1. Nimirum, etsi vivus unum tantum annum regnaverit Achazias, ipsius tamen regno adscribendi quoque primum sex anni matris ejus Athaliae, quibus, extincto semine regio, mulier præter fas regnavit. Deinde XIII. anni filii ejus Joaschi, qui ab ætatis anno septimo, quo inauguratus fuit, usque ad vigesimum, quo majorennis demum factus est & regno aptus, fluxerunt. Qui XX. anni, si addantur XXII. annis, quos natus erat Achazia cum regnum adiret, habemus XLII. annos, tum demum exactos, cum Joas ipsemet regnum administraret, adeo ut tam diu Achaziæ regnum durasse, non immerito dici sibi persvadeant, quemadmodum dicitur Saulem fuisse filium anni, cum regnaret, i. e. annum fuisse exactum ab ejus inauguratione (a) Hæc sententia propterea nostrum calculum impetrare non potest, quod a simplicitate remotior, nec phrasios expositio, similibus locutionum collatione, adhuc satis munita videatur.

(a) *cf.* Lud. de Dieu ad b. l. p. m. 88. it. Calov. Bibl. III. fol. 855.

§. VII.

Nonnulli XLII. istos annos, non ad Achaziam, sed ad patrem ejus Joramum, referendos arbitrantur. Verba autem textus hac ratione exponunt; deinceps regnavit, (scil. solus, post *vicarium* duorum annorum, vivo, sed ægrotante patre, imperium) Achazia filius Jorami regis Judæ (nati) XLII. annos, cum (solus) regnare inciperet Achazia, qui annum unum (solus) regnavit Hierosolymis (a) Hanc sententiam Mejero tribuit Marckius (b) Buddeus autem Jo. Andr. Danzio, collegæ suo, semet eam debere fatetur, eamque planam, minime coactam, omnesque tollentem difficultates, existimat. (c) Interim tuis hæc quoque gravatur difficultatibus. Quarum una hæc est, quod sic Joramum anni regiminis tribuantur decem, ut simul cum XXXII. faciant summam XLII. annorum, cum tamen e 2. Reg. VIII. 15. 25. adpareat, Joramum Judæ regnare cœpisse anno V. alterius Jorami, & Achaziam factum regem anno Jorami Israelitici XII. unde octo, non decem anni prodeunt. Huic objectioni ita occurrit Buddeus, (d) ut supponat, annos Jorami Judæ regis VIII. & duos Achaziae vicarii imperii, non fuisse integros. Quod licet admitteremus, tamen hæc conciliandi ratio altero quoque premeretur incommodo, nimirum, quod sic dictionem Silluki manifeste transilire debeamus, primum secundo jungendo versus, quod salvis accentuum Ebraicorum legibus fieri non potest.

(a) *cf.* Ramb. *not. ad 2. Chron. cap. XXII: 2.* (b) *Syllog. Exerc. Theol. Philol. Exerc. XVIII.* (c) *Hist. Eccl. V. T. T. M. p. m. 383. 1.* (d) *loc. cit.*

§. VIII.

DE annis a nativitate regis Achaziae præterlapsis verba hujus loci ingeniose hunc in modum explicat Reimius; (a) *medietas XLII. annorum* (erat) *Achazias*, cum regnare inciperet &c. vel sic; *inter XLII. annos* (erat quasi medius) *Achazius*, &c. & quidem sequentibus subnixus rationibus. 1. Vox בין a בין repetenda, quæ radix prim. notat *distinctus fuit*, coll. rad. Arab. بان *banâ* id. Derivatam בין & per synopen בין, coll. Pl. LX: 1. *distinctionem, medietatem, inter*, significat. Sic & Arabibus בין *medium, inter*, exponitur. Idem & Syris obtinet. *cf.* *Verf. Syr. Matth. XII: 49.* Eandem vocis בין notionem evincit locus 1. Sam. XIII: 4. ubi איש הבניתי *Vir medietatum* i. e. *intermedius, inter duo castra*, reddendum. Similiter ביות in fœmin. Ezech. X: 2. *medietates* valet. II: 0 Hac expositione admiffa, concordabit optime locus parallelus 1. Reg. VIII. v. 26. ubi Achaziae ætas XXII. annis expresse definitur. Quod si quis instet, annis XLII. bifariam divisus æqualiter, inde tamen non prodire annos XXII. respondendum, hinc reddi manifestum, egressum jam fuisse Achaziam XXI. ætatis suæ annum, & vix ingressum XXII. cum regno ad-moveretur.

III: 0 *Aliis quoque exemplis hanc hypothefin fulcire conatur.* Sic v. c. Rehabeam 1. Reg. XIV: 21. natus perhibetur XLI, annos cum regnare inciperet.

Hoc

huc manet, an integra phrasis, ubi nimirum הוּ בְּזוּמָה voci הוּשׁ jungitur, eandem admittat. Exempla prolata tum demum rem conficiant, cum evictum fuerit, non posse commode difficultates in iis occurrentes tolli, nisi receptum & famosum phræos sensum deseramus. Hoc autem vix ostendi posse, nobis probatu non foret difficile, si his diutius immorari liceret. Phræos igitur sensus usitatus, idemque simplicior, in stilo præsertim Historico, uno æque ac altero loco videtur retinendus.

(a) *Disp. de Achazia a tate non majore parente, bab: Jen. 1714*

§. IX.

AChazix qui annos illos XLII. adscribendos volunt cum respectu ad ejus domum maternam, non tunc eodemque modo mentem exponunt.

Prima miscet ultimis, ultima primis, textumque mire transponunt Junius & Tremellius, dum ita reddunt; "cujus matri nomen Hathalja, nata Homri, agentis quadragesimum secundum annum, cum Achazia regnaret, qui anno uno regnavit Jeruschalaimis. In hac namque versione ætas XLII. annorum, quæ verba ratione accentuum proxime cohærent cum immediate sequentibus, per trajectionem refertur ad ultimam vocem Homri.

Nec melius videtur successisse negotium Usserio in hujus loci tollenda difficultate, qui annos istos non ad Achaziam, neque ad Omri, sed ad Athaliam, filiam Omri & matrem Achazix, refert. Fit enim illud immani turbatione ordinis & inversione verborum, prima prioris hemistichii verba in posterius trajiciendo
auda-

audacius, ut ea cum Athalia combinentur, & utrique vim inferendo manifestam. (a) Quæ conciliandi ratio etiam propterea admitti nequit, quod ab initio ver-
sus non כה sed בן legatur. An vero præterea toti-
dem Athalias egisse annos, cum regnare inciperet A-
chazias, e Codice Sacro certo constat, ipse viderit
Usserius.

Non multum abluunt, si rem ipsam spectes, qui
annorum, heic in quæstionem venientium, terminum a
quo, faciunt tempus decreti divini de excindenda do-
mo Davidis una cum domo Achabi, ob adfinitatem cum
domo Achabi contractam: vel, ut alii planius, tempus,
quo solus regnare cœpit Omri. Ita minus coacte ver-
ba textus interpretatur Rambachius; Achazias regno
admotus, in suis qua lineam maternam, majoribus fi-
lius fuit XLII annorum. Quemadmodum idem illam
impietatem imitatus est, quæ per XLII. annos, inde ab
avo materno Omri, in regno Israëlitico obtinuerat. Om-
ri namque sublatis æmulis, flagitiosissime regnat solus
per VIII annos. (b) Hos excipiunt Achabi & filii ejus
Achaziae anni XXII. his vero Jorami Israëlitici addantur
XII, ut sic anni prodeant XLII. Dubia, contra hanc
sententiam mota, huc fere redeunt. Mirum videtur, *pri-*
mo, annos regis Judæ calculis domus Omri supputari.
Respondet Lightfootus, id esse divinæ propter Jorami
impietatem, iracundiæ exemplum. Voluit nempe Spi-
ritus S. idololatriam domus Omri hoc calculo velut
stigmatem notare, indignamque eam familiam ostendere,
quæ inter progeniem Davidicam numeretur. Habetur
præterea quid in textu, quod hunc observandum esse
calcu-

calculus innuit. Notanter Athalia, mater Achaziae, in hoc v. 2. *filia Omri* dicitur, cum *Achabi filia* potius dicenda videretur: ut nimirum moneantur lectores, h. l. non tam ad ætatem Achaziae, quam durationem familiae Omri, cui Achazias, per patris adfinitatem in nexus fuerat, esse attendendum. Objicitur 2:0 insolens videri, quod phrasis, *filius tot vel tot annorum*, annos denotare debeat non a nativitate personæ, sed ab alia quadam epocha inchoatos. Reponi vero potest, non adeo infrequens esse, annos regum in S. Codice, non a regni initio, sed ab alio termino numerari. Quam in rem conf. 2. Chron. XVI: 1. 1. Sam. XIII: 1 Debetur hæc sententia auctori Chronici Seder Olam, eamque deinde, cum Judæorum doctores alii, tum Christianorum plurimi vel defendere, vel ornare paululum immutatam conati fuerunt. Horum e numero sunt Mejerus, Lightfootus, Waltherus, & cum primis Rambachius, aliique. Nec sine ratione hi docti Viri hanc præsentem nodum solvendi rationem ceteris palmam præripere judicant, donec alia simplicior, nullisque difficultatibus obnoxia, in medium proferri queat. Eam igitur & nos putamus satisfacere posse animo, qui in ejusmodi rebus, quæ nihil ad salutem faciunt, anxie & inutili curiositati non indulget. (c) Quod si & hæc cuipiam displicuerint, ignorantiam fateri farius ducimus, quam largiri fontes sacros h. l. esse corruptos.

(a) In Chronol. Sacr. (b) 1. Reg. XVI, 23, 29. (c) Ramb. not. ad 2. Chron. XXII, v. 2.

S. D. G.

Præ.

Præstantissime atque Eruditissime Domine, AUCTOR egregiæ hujus dissertationis Dexterrime, Popularis & Amice Integerrime.

Integrior fuit illa, quam Tecum per aliquod tempus colui amicitia, quam ut adeo opportunam occasionem, sine ulla, ex Tuis in bonis literis progressibus egregiis percepta lætitiæ præterire pateretur significatione. Nosti dudum quali in Te sim animo: novi ego vicissim Tuum erga me adfectum.

Si vero me recte nosti, lenociniis verborum inanibus aures amici demulcere, moris mei non esse, insimul nosti. Hinc est, quod Temet, pro ea, qua polles modestia, ægre non ferre confidam, si justo brevior fuero in encomiis & laudibus Tuis celebrandis, quarum tamen, diffiteri non possum, ampla fatis mihi suppeteret materies. Scimus, quotquot Te novimus, omnes, Te durioribus inde a teneris ut dici solet unguiculis vexatum fuisse fatis: jam in infantia fat matura morte Patre orbatum fuisse desideratissimo, & cui dein spes Tuas commendares, præter Deum O. M. habuisse fere neminem. Sed, quemadmodum palmes sub onere latius accrescit: ita & Tua virtus eo majori cum alacritate, quo magis pressa fuit, ad egregia quævis propendere cœpit, novasque accedente novo impedimento recipere vires.

Nunc, quando non minus feliciter electum, quam egregie atque eruditissime conscriptum, edis specimen Tuæ virtutis & sub vaga fortuna bene collocati temporis, non possum non magna, immo, si dicendum quod res est, maxima adfeci lætitiæ: Ita enim eruditionem & virtutem Tuam, hætenus tantum non inter præcordia & amicorum mentes latitantem, magis magisque innotescere & quasi reviviscere deprehendo, & sic quidem fausto omine ad sublimia Pindi, quæ ipsam decent, propediem tendere culmina. Macte itaque hac virtute & eruditione esto! Sic felix hincce ingenii foetus Auctori suo felix! Adsit dein favor Summi, quod veneramur, Numinis, cunctis aliis Tuis conatibus honestissimis, & sic lata, immo lætissima Te semper manebunt fata ex voto

Tui integerrimi,
ISRAELIS ALTAN,

Mon très-Cher & très-honoré Oncle.

L' affection & l'estime singuliere, que je conserve depuis long tems pour Vous, mon très-Cher Oncle, ne me permet pas de demeurer dans le silence, au milieu des applaudissemens, que chacun de Vos Amis, & même de tous ceux, qui aiment les sciences, s'empresse de Vous accorder, sur la savante dissertation, que Vous êtes sur le point de donner au public un de ces jours. Car sensible comme je suis à tout ce qui Vous regarde, pourrois-je, mon très-Cher Oncle, laisser passer une si belle occasion, sans Vous témoigner la part, que je prens à Votre bonheur, & ne seroit-ce pas blesser les maximes de la politesse, du devoir, & de la reconnoissance, que d'y manquer? Souffrés donc, mon Cher Oncle, que je me mette aujourd' hui au nombre de ceux, qui viennent rendre justice à Votre mérite, & Vous féliciter sur les excellens talens, & sur les grands progrès dans les sciences, dont la nature & Vos peines Vous ont si abondamment voulu favoriser & orner. Enfin je me borne à de simples Voeux, & Vous prie de croire, que personne n' en fait de plus ardens, que moi, pour Votre conservation, pour Votre contentement, & pour Votre parfaite prosperité, desirant même, qu' ils soyent accompagnés des recompenses dignes de Vos travaux assidus & de Votre grande application aux études. C' est de quoi je Vous prie d' estre persuadé, & de l' attachement parfait, avec le quel je ferai toute ma vie

Mon très-Cher Oncle,

Votre très humble & très-obeïssant
Serviteur,
JEAN WESTZYNTHIUS.